

ÎNSPRE O DINAMICĂ A PARANTETICULUI: CONSTRUCȚIILE INCIDENTE ÎN MOMENTELE ȘI SCHIȚELE LUI CARAGIALE (II)

Abstract: This paper explores the functions and multiple meanings of parenthetical constructions such as the incident constructions in I.L. Caragiale's moments and sketches. As parts of the discourse, parentheticals are those expressions that are independent of the host sentence, which function as modifiers, additions to, or comments on the current talk. Even though they are often seen as linguistic ornaments, they play a crucial role in conveying additional information, clarifying ideas, or providing commentary within a sentence. Through a quantitative analysis, we aim to shed light on these linguistic categories to emphasize their importance in the construction of Caragiale's texts and characters in what concerns the reported speech.

Keywords: parentheticals, reported speech, discourse, Caragiale, Moments and sketches

Construcțiile incidente metadiscursive¹

O nouă categorie de incidente pe care o vom analiza raportat la momentele și schițele lui Caragiale din lucrarea I.L. Caragiale, *Opere, Vol I: Proză literară*, din colecția „Opere fundamentale”, coordonată de Eugen Simion este categoria construcțiilor incidente metadiscursive. În sens larg, metadiscursul reprezintă „încercarea scriitorului sau a vorbitorului de a ghida percepția cititorului sau a ascultătorului cu

1. Acest articol este o continuare a Denisa-Maria Bâlc, „Înspre o dinamică a paranteticului: construcțiile incidente în momentele și schițele lui Caragiale (I)”, *Transilvania*, nr.10 (2023): 89-96. <https://doi.org/10.51391/trva.2023.10.09>. Menționăm faptul că o parte din bibliografia celor două articole este comună.

privire la text”², de a lăsa o amprentă personală discursului, de a (re) orienta privirea receptorului prin diferite nuanțe de focalizare și de a provoca o lectură a semnificațiilor. În structurile incidente, meta-discursivele pot fi „de tipul comentariului care sugerează atitudinea vorbitorului (...) sau de tipul indicațiilor sau al explicațiilor necesare pentru înțelegerea sau clarificarea celor exprimate.”³ Având în vedere această polaritate a funcțiilor, din rațiuni metodologice vom împărți construcțiile incidente metadiscursive în două părți și le vom prezenta în acord cu valorile definite, astfel:

- Modalizatori adverbiali;
- Comentarii, explicații.

Modalizatorii adverbiali

În majoritatea cazurilor, incidentele metadiscursive se exprimă prin modalizatori adverbiali, denumiți și adverbe modale, care indică certitudinea, incertitudinea, necesitatea sau aproximarea. Prin acestea, se „exprimă raportarea locutorului la un conținut propozițional, atitudinea sa cognitivă, volitivă sau evaluativă față de stările de lucruri, reale sau potențiale, descrise prin limbaj”⁴ și se face o trecere a discursului dinspre obiectivul relatării înspre subiectivul comentariului. Din întreaga clasă de modalizatori adverbiali, cu funcție sintactică, integrați semantic și parantetici, îi vom analiza doar pe cei cu valoare parantetică, marcați grafic la nivelul enunțului prin virgule, linii de pauză sau paranteze, deoarece doar aceștia se încadrează în sfera incidentelor, care fac obiectivul central al lucrării. Cu un număr destul de redus în comparație cu modalizatorii integrați sintactic, cei parantetici reprezintă, totuși, o bogată sursă de analiză prin diversele valori semantice pe care le actualizează.

Înainte a unei analize propriu-zise, se impune inventarierea formelor identificate la nivelul operei lui Caragiale. În graficul atașat, se poate observa distribuția construcțiilor metadiscursive pe cele trei categorii: adverbe, locuțiuni adverbiale/ expresii și enunțuri cu aceleași funcție. Pentru o mai bună analiză, în dreptul fiecărei structuri am notat numărul de ocurențe la nivelul corpusului adus în discuție. În total, au fost înregistrate aproximativ 100 de ocurențe ale acestor construcții metadiscursive cu valoare parantetică, după cum urmează:

2. Ken Hyland, *Metadiscourse: Exploring interaction in writing* (Bloomsbury Academic, 2019), 3, traducerea mea.

3. ***, Coord. Valeria Guțu Romalo, *Gramatica limbii române, vol. II: Enunțul* (Editura Academiei Române, 2008), 806.

4. Rodica Zafiu, *Modalizarea. în Gramatica limbii române, vol. II: Enunțul*, ed. cit., 703.

	Adverbe	<i>firește</i>	32
		<i>desigur</i>	11
		<i>poate</i>	7
		<i>probabil</i>	5
		<i>hotărât</i>	2
		<i>oricum</i>	2
		<i>negreșit</i>	1
		<i>adevărat</i>	1
		<i>da!</i>	1
Construcții metadiscursive	Locuțiuni adverbiale	<i>ce-i drept</i>	9
		<i>din nenorocire</i>	4
		<i>în adevăr</i>	4
		<i>din norocire</i>	2
		<i>din fericire</i>	2
		<i>din norocie</i>	1
		<i>la drept vorbind</i>	1
		<i>și-n adevăr</i>	1
		<i>din întâmplare</i>	1
	Enunțuri	<i>drept să spun</i>	3
		<i>se-nțelege</i>	3
		<i>cum să zic?</i>	2
		<i>ce să zic?</i>	2
		<i>trebuie să știm</i>	1
		<i>cine știe</i>	1
		<i>după cum se vedea bine</i>	1
		<i>să zicem</i>	1

După cum era de așteptat, ca număr primează adverbele, urmate de locuțiunile adverbiale și de enunțurile cu același rol. Acest lucru susține, o dată în plus, atât concizia caracteristică stilului caragialesc, definită prin economia lingvistică, precum și oralismul, deoarece, spre deosebire de locuțiunile adverbiale sau de enunțurile cu rol modalizator, adverbele sunt mult mai des întâlnite în limbajul colocvial, pe care Caragiale îl redă cu multă acuratețe. Dintre adverbele înregistrate, ponderea cea mai însemnată o au adverbele de certitudine (*firește* – *desigur* – *hotărât* – *negreșit* – *da!*), urmate de cele de incertitudine (*poate* – *probabil*) și de cele de aproximare (*oricum*). Acest lucru ar putea fi explicat prin faptul că momentele și schițele lui Caragiale sunt dominate de caractere puternice, care încearcă să își impună punctul de vedere, atât în societate, cât și în plan politic, fiind adesea ridiculizate pentru prejudecățile și convingerile expuse. De asemenea, în foarte multe texte apare motivul disputei între personaje care oferă, o dată în plus, pretextul afirmării, susținute și accentuate prin modalizatori adverbiali de certitudine. Pe de altă parte, în discursul naratorului acești modalizatori sunt utilizați în vederea apropierii de orizontul

subiectiv al cititorului și al impunerii unei anumite lecturi dirijate în funcție de nuanțele semantice ale acestora.

Pentru a demonstra varietatea semantică a modalizatorilor adverbiali, vom analiza în detaliu **adverbul firește**, acesta având cel mai mare număr de ocurențe la nivelul textelor și, implicit, cele mai multe posibilități de interpretare. Luând câteva structuri în parte, vom putea înțelege contextual faptul că acest adverb nu arată doar certitudinea naratorului sau a vorbitorului și dorința de a convinge cititorii asupra validității faptelor expuse, ci este însoțit de multiple valențe, pornind de la ironie sau autoironie și ajungând chiar la reproș, dispreț, disimulare, resemnare, admirație sau nervozitate. În cele ce urmează, propunem o lectură critică a fragmentelor extrase din textele caragialești, însoțită de explicații punctuale, necesare înțelegerii faptelor expuse.

Nr. crt.	Structura	Sursa	Nuanța semantică & interpretare
1.	„La pocovnicu lordache trebuie să doarmă toată lumea: m-or fi așteptat; pe vremea asta, or fi crezut oamenii, firește , că n-am fost prost să plec...” (p.205)	<i>La hanul lui Mânjoală</i>	Autoironie •Plecând de la hanul lui Mânjoală înspre pocovnicu lordache pe vifor, naratorul realizează că a fost o greșeală și își adresează o autoironie, subliniind, astfel, faptul că nimeni nu s-ar fi așteptat să plece pe vremea aceea.
2.	„Cine a știut să joace, firește : unchiul și cu unul dintre orzari, tovarășul lui;” (p.241)	<i>La conac</i>	Ironie •Urmărind traseul tânărului căzut sub influența celui rău, naratorul ironizează naivitatea acestuia și induce lectorului ideea unei imposibilități a desfășurării acțiunii într-un alt mod.

3.	„Dumneata strici, firește! Dacă nu erai dumneata, nu-i pierdeam urma! nu ne scăpa așa!” (p.259)	Boris Sarafoff	Reproș • Reporterii A, B și C îl dojenesc pe D pentru neatenția și indiferența arătată în supravegherea lui Boris Sarafoff și îi aduc argumente solide pentru susținerea punctelor de vedere.
4.	„Cititorul nu știe, firește, de la care Take vine amicul meu X...” (p.282)	Amicul X...	Disimulare • În acest context, naratorul se folosește de mijloace lexicale pentru a-și continua expunerea laudativă la adresa amicului X, folosindu-se de pretextul neștiinței cititorilor pentru a continua șirul întâmplărilor.
5.	„— Firește, d-ta nu te amesteci... etc.... ” (p.291)	De închiriat	Reproș • Soția îi reproșează soțului că nu se implică activ în procesul de mutare, că nu e de acord cu dorința ei și nu răspunde pozitiv solicitărilor.
6.	„lau țuici și comentează – ce? decizia Curții, firește.” (p.368)	O lacună	Ironie • Naratorul prezintă situația tensionată între Mache Preotescu, ce își dorește să îi facă pe plac soției și să ajungă la timp la prânz, și Lache Diaconescu, ce ignoră formalitățile și se implică în polemici pe teme politice. După o lungă discuție, începe o alta, anticipată, oarecum, de publicul cititor. Ironia situației reiese tocmai din febrilitatea așteptării lui Mache și empatia cititorilor.

7.	„ca să se facă, firește, atâta de plăcut damelor!” (p.391)	High-life	Mândrie • Adverbul „firește” accentuează mândria cronicarului Turturel, care încearcă să epateze prin cronicile sale și își expune talentul cum poate mai bine, dar totul se sfârșește neplăcut din cauza interpretărilor multiple.
8.	„Am susținut, firește.” (p.427)	Amici	Iritare/ nervozitate • În discuția dintre Mache și Lache, cel din urmă se dovedește a fi iritat de întreruperile amicului său și încearcă să găsească pârghii lexicale prin care să accentueze faptul că ceea ce a spus și urmează să spună nu trebuie pus sub semnul întrebării.
9.	„– Firește, coconiță; simte cânele; are instinct.” (p.487)	Bubico	Disimulare • Naratorul este ironic și dibace, folosindu-se de orice mijloc pentru a-și duce la îndeplinire planul de a-l arunca pe Bubico din tren. Convingând-o pe cucoană de dragostea lui pentru animale prin disimulare, își câștigă întâietatea în fața acesteia și siguranța reușitei.
10.	„Da, firește, urmă Sanda, nu mi-e frică.” (p.146)	Răzbunare	Determinare • În contrast cu Ancuța, care e speriată de faptele soțului său, cumnata Sanda își arată curajul și determinarea de a nu se lăsa speriată de momentele ce vor veni.

11.	„Ea, firește, nu-l privea în față, nu! plecând însă cu ochii-n jos, zărise, prin perdelele-i de lacrimi, înfățișarea lui, nehotărâtă și oarecum stângace după o așa biruință.” (p.157)	Răzbunare	Resemnare • La amintirea lui Pârvu, cel care a umilit-o și a necinstit-o, Sanda tresaltă și își aduce aminte cu resemnare toată rușinea suferită.
12.	„Din această vastă operă, d. Hasdeu, depozitarul ei, îmi permite să citesc câteva pagini miraculoase. Îmi este peste putință, firește, să reproduc cât de palid propozițiunile filozofice cuprinse în acele pagini.” (pp.191-192)	O vizită la castelul „Iulia Hasdeu”	Admirație • Citind o parte din creația lui Hasdeu, naratorul nu pregetă să își arate admirația față de filosofia acesteia și față de talentul ei înnăscut, simțind-se nedemn să rezume conținutul citit.
13.	„e marfa ieftină a studențimii germane de pe la mijlocul secolului, în urma confuziunilor politice, redată sub etichetă locală și, firește, cu multă dibăcie, tinerimii române —(...)” (p.194)	O vizită la castelul „Iulia Hasdeu”	Dispreț • Naratorul redă o parte dintre discuțiile avute cu domnul Hasdeu, iar una dintre acestea are în vedere disprețul vădit față de ideile nemțești de mână a doua transmise studenților români și transpuse de aceștia în literatură.
14.	„Pe spusele oamenilor, firește, mare temei nu putem pune, fiindcă-i știm ce iubitori de adevăr sunt.” (p.501)	Kir Ianulea	Suspiciune • Dardarot, împăratul iadului, observând faptul că toți oamenii se plâng de nevestele lor, a decis să îl trimită pe Aghiuță pe pământ pentru a afla dacă plângerile lor sunt motivate sau nu. În acest context, adverbul modalizator susține suspiciunea și disprețul lui Dardarot față de omenire în general.

15.	„Dar, firește, s-a știut îndată în toată maha-laua că „biata Acrivița lui Hagi Cănuță a ajuns de-o bate arvanitul – la masă! față cu musafirii! (...)” (p.513)	Kir Ianulea	Critică • În contextul disputei dintre Acrivița și diavolul pretins a fi soțul acesteia, adverbul firește întărește critica adusă societății mult prea aplecate înspre bârfă și trivial, scoțând în evidență previzibilul firului narativ.
16.	„Dar, după ce o-nchide el ochii, firește, dumneata ai să fii mai mare între clironomi; (...)” (p.514)	Kir Ianulea	Flatare • Încercând să obțină bani de la soțul său și pentru surorile ei, Acrivița îl ademenește pe Kir Ianulea prin promisiuni și cuvinte măgulitoare, menite să-l flateze pentru a-i accepta cererea.
17.	„S-a făcut botez cu paradă mare și s-a-n-veselit norodul întreg, că, firește, soarta împărățiilor este legată de a împăraților – și l-au botezat Florea-voievod.” (p.532)	Mamă...	Împlinire sufletească • În contextul neputinței de a avea copii, împărăteasa adoptă un fiu de la o țigăncușă care nu avea posibilitatea să-și crească pruncul. Mulțumit de faptul că are cui lăsa împărăția pe mână, împăratul organizează botezul, iar naratorul subliniază împlinirea sufletească a acestuia și speranța pentru un viitor strălucit.
18.	„și, firește, marfă bună, năvală mare; așa că, încet-încet, i-a tot scăzut căpătâiul, și când a ajuns la lafa mai rămăsese-n sac numai frumusețea aceea de miros.” (p.539)	Pastramă trufanda	Mândrie • Descoperind conținutul sacului primit de la prietenul său, Iusuf începe să mănânce „pastrama” și să o împartă cu cei de pe vas, spunând că cea mai bună pastramă se găsește la Kavalal, orașul său natal. Astfel, trăiește un sentiment de mândrie atașat mărții bune puse în negoț.

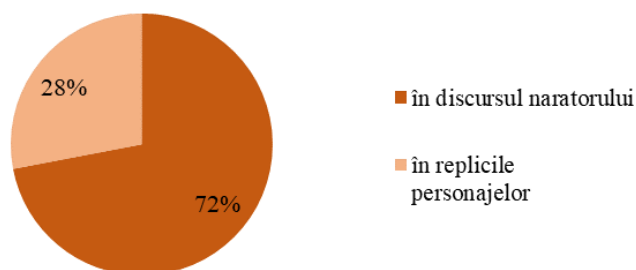
19.	„Firește, când vedem atâtea nedreptăți, atâtea prostii și greșeli, atâtea fapte urâte, unele deplorabile, altele ridicule, se revoltă în noi dreapta judecată, și fiecare dintre noi, după putere, protestează și-ncearcă să-nfiereze răul.” (p.583)	<i>Greu, de azi pe mâine... sau unchiul și nepotul</i>	Determinare • Naratorul, condus de gândul de a obține favorul dorit de la prietenul său, încearcă prin toate mijloacele să-i prezinte contextul corupt în care trăiesc, în opoziție cu atitudinea lor, care ar trebui să fie plină de amabilitate și cordialitate față de prieteni. Adverbul de față întărește argumentele expuse și oferă o notă emfatică discursului.
20	„Și, se-nțelege, o dată ce va fi maghiarismul distrus, firește nu va mai exista (...)” (p.591)	<i>Meteahnă</i>	Ironie • Naratorul ironizează și accentuează prin acest adverb maghiarismul de care suferea prietenul său, propunând un scenariu hilar prin care echivalează dispariția naționalismului maghiar cu un cataclism universal.

Situațiile particulare prezentate anterior sunt definitorii pentru tot ce înseamnă modalizatori adverbiali apreciativi și, la modul general, metadiscurs, deoarece analiza demonstrează faptul că „limba nu este folosită doar pentru a transmite informații despre lume”⁵, ci angajează cititorii într-o lectură critică, a semnificațiilor. Astfel, înțelegem că dincolo de mesajul propriu-zis al fiecărui text există niște resorturi lexicale folosite pentru a genera sensul, iar modalizarea este una dintre ele.

Acest joc al semnificațiilor dat de multitudinea valențelor semantice se regăsește atât în discursul naratorului, cât și în replicile personajelor. Deși adverbele modale sunt asociate, de regulă, discursului oral, prin care se transmit în mod direct stările și sentimentele vorbitorului, încercându-se o manipulare a percepției locutorului asupra faptelor expuse, acești indici predomină în opera lui Caragiale în discursul naratorului, după cum se poate observa în diagrama atașată:

5. Ken Hyland, *Metadiscourse*, 8.

Poziția construcțiilor metadiscursive

Evident, procentul este influențat de faptul că discursul naratorului are o pondere mult mai mare la nivelul întregii opere decât cel al personajelor, dar, totuși, folosirea pronunțată a modalizatorilor adverbiali de către narator scoate în evidență faptul că opera lui Caragiale se vrea a fi puternic subiectivă și personală. Prezența modalizatorilor în proporție de aproximativ 30% și în narațiunile la persoana a III-a, care se vor a fi obiective și detașate, reprezintă încă o dovadă a acestei ipoteze.

Comentarii, explicații...

În plus față de modalizatorii adverbiali, construcțiile incidente metadiscursive sunt reprezentate și de comentariile și explicațiile parantetice care, deși detașate de comunicarea de bază, facilitează înțelegerea textului sau oferă o notă subiectivă comunicării, esențială pentru conturarea mai multor puncte de vedere privitoare la mesajul transmis. În mare parte, în funcție de scopul comunicării, acestea pot fi împărțite în 10 mari categorii, pentru care vom oferi și exemple, în vederea aprofundării claselor identificate:

- Comentarii/ explicații referitoare la trăsăturile personajelor:
 - „Când răsărea soarele mare pe un cer limpede ca sticla, Cănuță dormea la căldură în patul bunică-sii. Tot fire sucită! omul când doarme fără grije, doarme pe-o ureche, nu pe brânci; nici pe una nici pe cealaltă nu voise să doarmă, fiindcă-i erau prea simțitoare de cu seara.” (Cănuță om sucit, p.217)
 - „E o damă de vreo treizeci de ani, foarte frumoșică și bine făcută – afară de mâni, care poate n-ar strica să fie mai micșoare, și, dacă trebue să judec după botine, și despre picioare aș îndrăzni să zic același lucru. E destul de șic îmbrăcată: un

corsaj de mătăsică roșie, fustă de mătase neagră și o pălăriuță de mult gust..." (Întârziere, p.326)

- Comentarii/ explicații referitoare la acțiunile personajelor:
 - „Ba știu, zic eu; știu că bulgarul dumitale nu există la cazarma vân-tătorilor: acum am vorbit cu căpitanul... (și i-l arăt pe căpitanul, care se depărtează prin mulțime) mi-a spus că sunt toate gogoși, că la cazarma lor nici pomeneală n-a fost despre vreun bulgar.” (Ultima oră, p.255)
 - „În iarbă, la un loc bătătorit într-adins, o copăiță și în copăiță un copilăș – el miorlăia așa.” (Poveste. Imitație, p.136)
- Comentarii/ explicații raportate la context:
 - „(...) trebuie să târguiască niște mezeluri pentru masă – Mache va prânzi la Diaconescu împreună cu d-ra Cecilia.” (O lacună, p.365)
 - „Într-o urâtă dimineață, pe la sfârșitul lui noiembrie, – ploaie, ninsoare, vifor, să nu scoți un câne afară din bordei, – chem pe cel mai încercat colaborator al Revoltei naționale și-i zic: (...)” (O cronică de Crăciun..., p.563)
- Comentarii/ explicații dialogice, care angajează cititorul în comunicare:
 - „Când voi să plece, pasionata Porția îi puse piciorul în prag: scene sfâșietoare, rugăciuni fierbinți, amenințări teribile de sinucidere și chiar de asasinat. «Doftorașul» plictisit, neputând pleca fără bagaj și voind să evite scandalul în mahala, se hotărî să recurgă la un subterfugiu, la aceea ce – ier-te-ni-se expresia tipică și consacrată – în argotul studentesc se numește un chiul.” (Groaznica sinucidere din Strada Fidelității, p.276)
 - „– Edgar Bostandaki... Turturel este numele pe care i l-au dat în copilărie, alintându-l, papaia, mamaia, și duduile, surorile mai mari... Turturel – așa-i că sună bine? – este pseudonimul destul de transparent cu care Edgar își semnează cronicile.” (High-life, p.389)
- Comentarii/ explicații retrospective, care oferă detalii cu privire la faptele evocate:
 - „– Uf! când mă gândesc, să plec iar cu troacele, să le mai hodorogesc iar! să mai paț iar ca-n rândul trecut, când s-a răsturnat căruța cu mobila și era să mă calce tramvaiul! – că mă mir și-acuma cum am scăpat! – uf! parcă mai bine să mor!” (De închiriat., p.290.)
 - „De la mă de odinioară (uneori chiar cu ghionturi și fel de fel de alte maltratări... odată o prietină a mers cu îndrăzneala până chiar să-mi tragă palme, și, pe onoare, degeaba... cine știe ce i

- se părusel) cum zic: de la „mă” de odinioară, am ajuns acum la „nene” (...)” (O conferență, pp.619-620)
- Comentarii/ explicații de tip supoziție:
 - „Pe când deschid gazeta guvernamentală, să mă uit la ultimele informațiuni asupra scandalului, iată că, intrând pe ușa din dos, vine la masa mea un domn ca de vreo treizeci și cinci de ani și mai bine, cu o barbă neagră foarte bogată, însoțit de un tinerel ca de vreo paisprezece ani – probabil fiu-său.” (Atmosferă încărcată, p.359)
 - „Dacă ar fi cățelul favorit al vreunei dame, – parc-am văzut una adineori la confiserie cu un cățel în brațe. – și ea ar fi amica vreunui om influent din localitate, atunci măturătorii...” (Grand Hôtel „Victoria Română”, p.80)
 - Comentarii/ explicații cauzale:
 - „Și încă și alt necaz: Dragomir își temea nevasta. Într-o noapte pe lună — ce-i veni lui! – nu fusese cam de mult pe la ele – își lăsă calul priponit tocma-n fundul ogrăzii și încetinel, pitulându-se pe lângă mărăcini, s-apropiă de casă.” (Răzbunare, p.162)
 - „Așa socotind în gând, am și văzut de departe, ca la o bătaie bună de pușcă, lumină multă la hanul lui Mânjoală, adică așa-i rămăsese numele; acuma era hanul Mânjoloaii – omul murise de vreo cinci ani...” (La hanul lui Mânjoală, p.200)
 - Comentarii/ explicații emfatiche:
 - „Prezidentul – el, în persoană! – urmat de un adiutant, veni să viziteze petrecerea noastră populară și să spargă o oală cu poporul lui.” (Boboru, p.449)
 - „Trei ceasuri și jumătate în Pașcani – cam prea mult!... Dar ce pitoresc!” (Monopol..., p.556.)
 - Comentarii/ explicații retorice:
 - „Îl cunoșteam de mult – cine nu-l cunoștea în mahala pe d. Cotoi? – zic: (...)” (Baioneta inteligentă, p.452)
 - „Dar Negoită – de unde să știe grecește? – a răspuns într-o doară: (...)” (Kir lanulea, p.524)
 - Comentarii/ explicații confesive:
 - „(...) este o variantă originală, aceea anume la care ținea poetul, o variantă ce mi se pare mie – care am groază de apa de trandafir – cu mult preferabilă celei puse în vânzare de domnii editori.” (Două note, pp.71-72)
 - „Imposibil să scap: am apucat, într-un moment de slăbiciune, să promit junei mele amice din tinerețe, madam’ Parigoridi – este pentru mine o chestiune de conștiință, de onoare, de inimă.” (O conferență, p.619)

• Comentarii/ explicații ironice:

- „– Uite ce e... Tătița ar vrea să mărite și pe surioarele mele – să nu-i rămâie fete bătrâne-n casă – c-au și-nceput mahalagioai-cele (le știi gurița) să le zică iepele lui Cănuță (...)” (Kir Ianulea, p.514)
- „(...) atunci lumea are să stea pe loc, n-o să se mai învârtească pământul, soarele o să se stingă – cataclism universal! s-a is-prăvit cu omenirea!” (Meteahnă, p.591)

Construcțiile metadiscursive incluse în aceste 10 clase sunt distribuite relativ uniform de-a lungul momentelor și al schițelor lui Caragiale, fiind prezente atât în discursul naratorului, cât și în cel al personajelor. Analizând datele extrase din punct de vedere cantitativ, se poate constata faptul că predominante sunt comentariile referitoare la personaje sau la context, necesare pentru conturarea unei viziuni personale asupra celor deja relatate. Interesant este și faptul că în momentele și schițele lui Caragiale un procent frunțos îl ocupă comentariile negativ-ironice la adresa altor personaje, lucru ce scoate în evidență disimularea, motivul disputei și planul interiorității, care adesea nu își face simțită prezența decât prin indici metatextuali. Deși „pus între paranteze”, acest mesaj secundar comunicării propriu-zise se dovedește a avea o mare forță de sugestie.

References

- ***, Pană Dindelegan, Gabriela (coord.). *Gramatica de bază a limbii române* [The Basic Grammar of Romanian Language]. Univers Enciclopedic Gold, 2016.
- ***, Guțu Romalo, Valeria (coord.). *Gramatica limbii române, vol. I: Cuvântul* [The Grammar of Romanian Language, vol. I: The Word]. Editura Academiei Române, 2008.
- ***, Guțu Romalo, Valeria, *Gramatica limbii române, vol. II: Enunțul, tiraj nou și revizuit* [The Grammar of Romanian Language, vol. II: The Sentence]. Editura Academiei Române, 2008.
- Astruc-Aguilera, Lluís. “The form and function of extra-sentential elements”. *Cambridge Occasional Papers in Linguistics*, no. 2 (2005): 1-25.
- Bidu-Vrăncianu, Angela; Călărașu, Cristina; Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana; Mancaș, Mihaela și Pană Dindelegan, Gabriela. *Dicționarul de științe ale limbii* [The Dictionary of Language Sciences]. Editura Nemira&Co, 2005.
- Caragiale, I. L. *Opere. Vol. I: Proză literară*, coord. Eugen Simion. București: Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă, 2011.
- Dehé, Nicole. *Parentheticals in Spoken English: The Syntax – Prosody Relation*. Cambridge University Press, 2014.
- Dehé, Nicole, and Kavalova, Yordanka. *Parentheticals*. John Benjamin Publishing

Company, 2007.

Diaconescu, Ion, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale* [Syntax Problems of the Current Romanian Language]. Editura Științifică și Enciclopedică, 1989.

Dik, Simon C. *The Theory of Functional Grammar*. Berlin: Mouton de Gruyter, 1997.

Hyland, Ken. *Metadiscourse: Exploring interaction in writing*. Bloomsbury Academic, 2019.

Ilie, Loredana. *Un veac de caragialism. Comic și absurd în proza și dramaturgia românească postcaragialiană* [A Century of Caragialism. Comic and absurd in Romanian Post-Caragialian Prose and Dramaturgy]. Institutul European, 2012.

Infantidou, Elly. *Evidentials and Relevance*. John Benjamin Publishing Company, 2001.

Kaltenböck, Gunther; Keizer, Evelien, and Lohmann, Arne. *Outside the Clause: Form and function of extra-clausal constituents*. John Benjamins Publishing Company, 2016.

Kluck, Marlies; Ott, Dennis, and de Vries, Mark. *Parenthesis and Ellipsis*. Walter de Gruyter Inc, 2015.

Pănă Dindelegan, Gabriela (ed.). *O gramatică a limbii române altfel* [A different grammar of Romanian]. Univers Enciclopedic Gold, 2021.

Vasilescu, Andra, "Construcțiile incidente" [Parentheticals]. *SCL*, no. LXX-1 (2019): 3-31.